

Е. Ч. Осонду

ЧЕКАЊЕ

Зовем се Орландо Заки. *Орландо* због Орланда на Флориди, што је било написано на мајици коју су ми дали људи из Црвеног крста. *Заки* је име града где су ме пронашли и из којег су ме довели у овај избеглички камп. Моји другари у кампу су познати по натписима које имају на мајицама. Акапулко носи мајицу на којој пише *Акајулко*. Сексијева мајица има натпис *Реци ми да сам секси*. На Паризиној мајици пише *Види Париз ња умри*. Кад ми прилази, зажмурим јер не желим да умрем. Чак и када добијеш нову мајицу остаје ти старо име. Париз је добила нову мајицу на којој пише *Пишај ме за Исуса*, али је и даље зовемо Париз и ништа је не питамо. Била је једна девојчица у кампу на чијој је мајици стајало *Имаш млека?* Бацила је ту мајицу јер су је неки дечаци у кампу стлно штитали за груди да виде да ли имају млека. Не можеш да знаш шта ће ти писати на мајици. Отимамо се и бијемо за њих и срећни смо ако бар нешто добијемо. Ево, Буђави, на пример; на његовој мајици пише *Мој шаиша је био у Јелоусиону и донео ми ову буђаву мајицу*. Он не може да се бије, па не може да набави другу и носи ту исту мајицу још откако је дошао у камп. И мада је то што је написано сада избледело, остало му је име. Неки људи су срећковићи: Лондон је имао мајицу на којој је писало *Лондон* и сада је у Лондону. Усвојила га је нека породица тамо. Можда ћу и ја наћи породицу у Орланду на Флориди која ће ме усвојити.

Сестра Нора је та која ми је рекла да почнем да пишем књигу, каже *најбољи начин да заборавиш је да се сећаш и најбољи начин да се сећаш је да заборавиш*. На тај начин сестра Нора говори, изокола. Мислим да је то зато што је часна сестра па воли да прича у пренесеном значењу, као Исус. Она ми је и давала књиге да читам. Каже да имам дар за причање прича. Због тога мисли да ћу постати писац једнога дана.

Прва књига коју ми је дала да прочитам била је *Чекајући Гогоа*. Каже да људи у тој књизи чекају Бога да дође и помогне им. Овде у кампу ми чекамо и чекамо, а онда још мало чекамо. То је једино што радимо. Чекамо да стигне камион са храном, па онда стајемо у ред, па онда чекамо још неколико минута да се ред растури, онда чекамо да почне борба, а онда се бијемо и отимамо и гриземо и шутирамо и псујемо и вучемо и чупамо и бежимо. А онда почињемо да посматрамо пут и чекамо да видимо да ли долазе камиони са водом, пратимо траг прашине, а онда одлазимо и узимамо наше посуде и опет чекамо и онда долазе камиони и напуни се првих пар судова, па онда почиње борба и отимање и чупање и гребање, јер је неко дошапнуо некоме да у цистерни има само мало воде. То јест, ако имамо среће да камион с водом уопште и дође; често само изнесемо судове и почнемо да чекамо и молимо се да падне киша.

Данас чекамо фотографа да дође и слика нас. Те слике људи из Црвеног крста шаљу људима у иностранству који их показују разним људима у страним земљама, а након што их погледају, стране породице ће изабрати оне који им се допаду да дођу да живе са њима. Ово је већ трећа недеља како чекамо фотографа, али он мора да прође кроз ратне зоне, па можда ни данас неће стићи. Након што нас слика, морамо да сачекамо да их одштапа и донесе их. Потом их дајемо људима из Црвеног крста и онда почињемо да чекамо одговор из иностранства.

Желим да се придружим свом другу испод јединог дрвета које је преостало у кампу. Акапулко подиже пуну шаку црвене прашине у ваздух и расипа је да провери има ли поветарца; ваздух је непомичан и црвена земља пада праволинијски.

„Орландо, мислиш ли да ће фотограф да дође данас?“, пита ме.

„Можда ће доћи.“

„Мислиш ли да ће нека америчка породица да ме усвоји?“

„Можда, ако будеш имао среће.“

„Хоће ли наћи лек за моје пишкење у кревету?“

„У Америци постоји таблета за сваку болест.“

„Нисам болестан, само се упишким у сну зато што увек сањам да пишким напољу и онда се пробудим и гаће су ми мокре јер је то био само сан, али је мокраћа права.“

„Исти сан сваке ноћи?“

„Да.“

„Мислиш ли да ће, ако одем у Америку, моји родитељи чути за мене и писати ми и ја ћу писати њима и рећи мојој новој породици да им дозволе да дођу и придруже ми се?“

„Када рат буде готов, твоји родитељи ће те пронаћи.“

„Када ће рат бити готов?“

„Не знам, али биће ускоро.”

„Ако ће рат бити готов ускоро, зашто нас онда људи из Црвеног крста шаљу у Америку?”

„Зато што не желе да се придружимо Омладинској бригади и пуцамо и убијамо и силујемо и пљачкамо и палимо и отимамо и уништавамо и боримо се до краја и погинемо и не идемо у школу.”

Због овога је Акапулко увек седео сам под дрветом: зато што је увек постављао много питања. Сестра Нора каже да је добро постављати питања, да се ако постављаш питања никада нећеш изгубити. Акапулко поново баца прашину увис да провери поветарац. Гној му излази из ушију па зато помало мирише на покварено јаје. То је био још један разлог због којег су га људи избегавали. Мува му се мота око увета; он је игнорише неко време и баш у тренутку када је покушала да слети, тера је бесно одмахујући руком.

„Волео бих да имам пса”, каже.

„Шта ћеш да радиш са псом?”

„Позираћу са псом за фотографију коју шаљу у Америку зато што белци воле псе.”

„Али такође воле и људе.”

„Да, али воле људе који воле псе.”

„Лондон се није сликао са псом.”

„Да, Лондон је сад у Лондону.”

„Можда ћеш ти ускоро бити у Акапулку”, рекох уз смех.

„Где је Акапулко?”

„Тамо има велики океан, плава је и предиван.”

„Не волим океан, не знам да пливам, желим да идем у Америку.”

„Сви у Америци знају да пливају; све куће имају базене.”

„Волео бих да пливам у базену, а не у океану. Чуо сам да вода у базенима слатка и чиста и плава и да је добра за кожу.”

Ђутимо. Можемо да чујемо звук плеханих табли од којих су саграђене куће. Праве непријатну буку као мајунши меци када се руше. Куће направљене од цераде и најлона лепршају на поветарцу попут хиљада пластичних змајева који полећу. Акапулко баца шаку прашине у ваздух. Лахор је односи. Нешто прашине нам пада на лица и Акапулко се смеши.

„Бог није заспао”, каже. Ја ништа не говорим.

„Некада је било паса овде у кампу.” Стигао је у камп пре мене. Он је један од најстаријих у кампу.

Било је доста црних паса. Били су нам пријатељи, били су нам заштитници. Иако је храна била оскудна, пси никад нису били гладни. Жене би их вабиле кад год би дете чучнуло да се олакша и пси би дотрчали. Сачекали би да дете заврши, па би му олизали гузове, а потом јели измет. Људи су им бацали остатке хране. Пси су били корисни и

на друге начине. Тих дана је непријатељ често нападао камп. Укопали бисмо се у рупу, а пси би наносили лишће и други отпад и покривали тиме рупу у којој смо се скривали. Непријатељ би прошао поред ње и не би приметио да се ту кријемо.

Али десило се једном да Црвени крст две недеље није могао да достави храну до кампа, јер непријатељ није допуштао њиховом авиону да слети. Били смо толико гладни да смо убили неколико паса и од њих направили чорбу са бибером. Пар дана касније људи из Црвеног крста су се пробили и храна је стигла. Пси су били малкице обазривији, али чинило се да разумеју да нисмо ми криви.

А потом се десило да по други није било хране веома дуго. Овога пута смо успели да ухватимо само неке псе. Неки су побегли када смо им пришли, али смо ипак похатали неке и скували их и појели. После тога више нисмо виђали псе; они који су побегли држали су се подаље. Једног дана је једно мало дете чучнуло да обави нужду. Када је мајка подигла поглед, група паса који су нестали искочила је ниоткуда и напала мало дете. Док је мајка вриштала, растргнули су дете и побегли са комадима његовог тела у чељустима. Неки од мушкараца су почели да постављају заседе за псе убивши их неколико. Говорили су да су пси постали издржљиви попут лавова. Псе више не виђамо. Људи кажу да је то због рата.

Одлучио сам да питам сетру Нору. Као да ми чита мисли, Акапулко ми рече да ово никоме не спомињем. Рекао је да људи у кампу не воле да се говори о псима.

„Нисам сигуран да ће фотограф ипак данас да дође”, рекох.

„Понекад мислим да ми се метак заглавио у мозгу”, каза Акапулко.

„Кад би имао метак у мозгу, био би мртав.”

„Ушао је кроз моје покварено уво. Чујем експлозије у глави, метке како пуцају, гласове како вриште: *банза*¹, *банза*, *којиле*, *изађи*, *данас ћемо ти се најиии крви*, осећам мирис карбита, барута, нагореле сламе. Не волим мирис дима од ватри када жене кувају на дрва; због тога меци у мом мозгу почињу да експлодирају.”

„Бићеш у реду кад стигнеш у Америку. Тамо не кувају на дрва; користе струју.”

„Ти знаш све, Заки. Како знаш све те ствари иако никада ниси био у тим местима?”

„Читам много књига, књиге садрже много информација, понекад причају и приче”, кажем.

„Не волим књиге без слика; свиђају ми се слике са великим прелепим сликама у боји.”

¹ „Узалуд, цаба”, на језику Хауса.

„Немају све књиге слике. Само књиге за децу имају слике.”

„Уморан сам од сликања и слања слика у иностранство породицама које ме не желе, скоро сви људи са којима сам стигао у камп су нашли породице и сада живе преко. Један од мојих другова ми је послао писмо из места које се зове Дакота. Зашто мене ниједна породица није усвојила? Мислиш ли да им се не допада моје лице?”

„То је ствар среће; ти још ниси нашао своју.”

„Понекад пожелим да се придружим Омладинској бригади, али се бојим; кажу да им дају да пуше траву и да пију крв и заклињу се да неће имати милости према ником живом, укључујући и своје родитеље.”

„Сестра Нора ће бити љута ако те буде чула да то причаш. Знаш да даје све од себе за нас, као и људи из Црвеног крста, покушавају да ти нађу породицу.”

„То место што се зове Дакота сигурно је пуно камења.”

„Откуд ти то?”

„Просто ми тако звучи, као много циновског камења које одједном пада једно на друго.”

„Волео бих да одем у оно место са анђелима.”

„Мислиш Лос Анђелес.”

„Убили су готово сваког из мог места ко није могао да изговори име вође побуњеника како треба, рекли су да не умемо да кажемо *Тсофо*, стално смо говорили *Тофо*, а они су стално пуцали у нас. Мој друг овде у кампу ме је научио да кажем *Тсофо*, рекао је да треба да то изговорим као да имам песак у устима. Као да имам каменчић на језику. Сад умем да изговорим без по муке.”

„То је добро. Кад будеш отишао у Америку, научићеш да причаш као они. Покушаћеш да прогуташ језик код сваке речи, изговараћеш неке овакве речи: *лере, бере, мере, фере, хере.*”

„Требало би да кренемо. Сад ће ручак.”

„Ја немам снаге да се бијем. Кад год треба да стигне храна, уплашим се. Кад би само моја мајка била овде, онда не бих био *расељен*. Она би кувала за мене; не бих сваки пут морао да се тучем да бих јео.”

Обоје смо се загледали у дим што се ковитлао изнад колиба у којима су неке од жена припремале даву². Могао си да знаш оне који имају мајке јер се дим поподне увек дизао изнад њихових колиба. Питао сам се да ли ћемо Акапулко и ја наћи људе који ће нас усвојити јер смо *расељени* и немамо породице. Већина људи која је отишла су људи са породицама. Нисам то споменуо Акапулку; нисам желео да почне да размиља о својим родитељима који нису умели да кажу *Тсофо*. Једном сам чуо некога у кампу кад је рекао да, да је Бог хтео да изговарамо *Тсофо*, дао би нам језике које умеју да кажу *Тсофо*.

² Традиционално јело у Западној Африци од семена махунарки.

„Хајде са мном, помоћи ћу ти да се избориш за храну”, кажем Акапулку.

„Ти не мораш да се бијеш, Орландо. Сва друга деца те поштују, кажу да се ти никога и ничега не бојиш и кажу да те сестра Нора воли и кажу да имаш књигу где бележиш све оне ружне, ружне ствари које људи раде и да је онда дајеш сестри Нори да прочита и кад обоје прочитате књигу одмахујете главом и смејете се као *амарија* и *анџо*, као муж и жена.”

Устали смо и запутили се ка колиби од изгужваног платна где смо добијали ручак. Могао сам да намиришем даву, увек је иста дава, и исте зелене муве и исти искривљени и напола изгужвани алуминијумски тањира, а ипак смо се и даље тукли око свега тога.

Кимоно ме је први видео и почео да ме дозива, ускоро су му се придружили Аруба и Јерусалим и Буђави и Уживанција и Мајорка и остали. Главна куварица је стајала испред тањира са давом и зеленом чорбом. Имала је онај свој израз лица, лица мушкарца који ће управо гледати како се две прелепе жене срамоте тукући се и цепајући једна другој одећу због њега. Запретила нам је прстом и рекла:

„Данас нема туче момци.”

То је био знак који смо чекали; полетели смо. Дава и чорба су просипани по поду. Неки су покушавали да нешто од тога дохвате устима док су се борили да шчепају тањир за случај да не успеју да поједу ништа до краја туче. Зграбио сам грудву даве и бацио је Акапулку и полетео ка тањиру чорбе, али док су га моји прсти хватали, Буђави га је шутно и чорба се просула на под. Смејао се својим лудачким смехом хијене и сиктао као да каже: губавац можда не уме да помузе краву, али уме да проспе млеко из ведрице. Главна куварица је и даље урлала, без туче, један по један, станите у ред, има довољно даве за све. Успео сам да дограбим полупросути тањир чорбе и кренуо да се извучем напоље дајући Акапулку знак да учини исто. Чучнули смо иза колибе за храну и почели да умачемо прсте у храну, слободном руком терајући крупне муве. Имали смо две тврде грудве даве и јако мало супе. Појео сам пар пуних шака и обрисао руке о шортс, остављајући остатак Акапулку. Мучио се да отера муве истовремено и од поквареног ува и од тањира са храном, док ме је пратио погледом пуним захвалности.

Сетио сам се једне књиге коју ми је једном дала сестра Нора да прочитам, о сиромашном дечаку што је живео у Енглеској доста давно, који је тражио још од свог главног куvara. Према слици дечака у књизи није ми деловао тако сиромашно. Сви дечаки у тој књизи су носили капуте и капе и чак су им послуживали јело. Ми смо морали да се тучемо, а ако би питао главну куварицу за још, показала би ти грудве даве и просуту чорбу на поду уз речи како волимо да бацамо храну. Једном сам разговарао са сестром Нором о храни и тучама, али је она рекла да не жели у то да се меша. То је био први пут да је одбила да

нађе решење за неки проблем. Објаснила ми је да она не ради за Црвени крст и да је њихов гост исто као ја.

Питао сам се како да се склоним од Акапулка, желео сам да се мало осамим, али нисам желео да га повредим, па сам му рекао да врати тањире у колибу за храну. Нисмо морали да их перемо јер смо их већ очистили језицима.

Док је Акапулко са тањирима одмицао ка колиби за храну, ја сам се искрао у тишини.

Е. Ч. ОСОНДУ (E. C. Osondu), писац из Нигерије, познат у савременој афричкој књижевности по кратким причама. До сада је објавио две збирке прича (*Поданици*, 1998; *Глас америке*, 2010) и један роман (*Ова кућа се не продаје* – 2015). Своје приче објављивао је у многим значајним светским и афричким књижевним часописима као што су *Ајни*, *Герника*, *Фикција*, *Ајланик*. За *Чекање* објављену у часопису *Герника* добио је награду за најбољу афричку причу 2009. године.

С енглеској превео и белешку о аутору сачинио НИКОЛА ПЕТКОВИЋ